

(Политика, 18.10.2009)

У Грачаници, на Косову и Метохији, Петеру Хандкеу (1942), аустријском писцу, уручена је награда „Златни крст кнеза Лазара”, признање Видовданског песничког причешћа. Из Грачанице Хандке је дошао у Велику Хочу, своје омиљено место на Косову и Метохији. Овој српској варошици у којој постоји тринаест православних цркава (неке су из 14. века), Хандке је поклонио својевремено 50.000 евра. У Великој Хочи, где смо направили овај разговор, дочекују га као најмилијег, овога пута хармоникаши с песмом „Празна чаша на мом столу”. Убрзо стиже чувено хочанско вино, Хандке пије бело. Пише ми посвету на књизи „Јуче, на путу”, коју је објавила Српска књижевна задруга, у преводу Златка Красног. Име Петер пише латиницом, презиме Хандке ћирилицом, онда додаје ћирилицом Петар. Каже да је долазећи, у авиону, читао „Политику” и да му је драго што је његова иницијатива, коју су подржали српски писци и наше новине, прихваћена и да ће се на Смедеревској песничкој јесени једна награда звати – Златко Красни.

Хандке је рођен у Грифену у Корушкој. Студирао је права у Грацу. Романом „Стршљен” и драмом „Псовање публике” постаје култни писац бит-генерације. Објавио је педесетак књига, међу којима су и преводи са енглеског, француског, старогрчког и словеначког језика (мајка му је Словенка). Живи у Шавилу, код Версаја, радо долази у Србију, посебно на Косово и Метохију. О распаду Југославије и демонизовању Србије написао је више књига: „Опроштај сањара од девете земље”, „Зимско путовање на реке Дунав, Саву, Мораву и Дрину” (или „Правда за Србију”), „Летњи додаток за зимско путовање”, „Кроз сузе пишући”, „Око великог трибунала”, „Птице кукавице из Велике Хоче”, „Моравске ноћи”, „Јуче, на путу” (записи од новембра 1987. до јула 1990). Код нас су преведени и његов роман „Дон Хуан”, драма „Подземни блуз” и књига изабраних песама „Унутрашњи свет спољашњег света унутрашњег света”. Добитник је најважнијих европских награда, осим Нобелове, многи верују – из политичких разлога.

Много сте учинили за Косово и Метохију. У знак захвалности, додељена Вам је награда „Златни крст кнеза Лазара”, најзначајније књижевно признање у јужној српској покрајини. Шта Вам значи ова награда?

Значење ове награде ћу, претпостављам, накнадно схватити. Сада ми још није све докраја јасно.

У Диселдорфу ми је додељена награда „Хајнрих Хајне”, а после полемике одузета. Одбио сам да примим ту награду. После бомбардовања Југославије од стране НАТО-а одбио сам да примим и награду „Георг Бихнер”, 1999. године.

Неке друге награде, добијене у Европи, управо зато што сте бранили Србију, Вама су одузете, а неке сте и сами вратили?

У Диселдорфу ми је додељена награда „Хајнрих Хајне”, а после полемике одузета. Одбио сам да примим ту награду. После бомбардовања Југославије од стране НАТО-а одбио сам да примим и награду „Георг Бихнер”, 1999. године.

Волите да дођете у Србију, браните нас и када то не заслужујемо. Шта Вас везује за наш народ?

Волим Србију, али не увек. А када вас волим, то је моја кривица.

У својим књигама не бавите се историјским чињеницама, Вас занима судбина малог човека у вртлогу историје?

Интересује ме историја. Историја Југославије је много компликована и трагична. Нико није у праву докраја. Ни ја нисам могао да будем, пишући своје књиге, у праву докраја. Покушавао сам да успоставим равнотежу, али нисам успео. Ипак, видимо се следеће године у Јерусалиму.

Да ли сте својим књигама успели да промените слику Србије у Европи?

Мало, врло мало, код малог броја људи. Али, тај мали број људи се сваким даном

увећава. И било би добро да они праве што већи број деце.

Зашто је Србија толико оклеветана и медијски сатанизована?

Када се води рат, неко мора да буде зао момак. И када се за злог момка прогласи добар момак, медији на Западу никада неће признати грешку. Та се грешка чак повећава, на немачком се то каже – бежање напред.

Ко је више допринео распаду Југославије: Европа или ми сами?

Европа, свакако Европа. Европа није могла да поднесе да постоји једна тако успешна држава као Југославија. Путовао сам 1990. године по Југославији. Млади људи су подржавали опстанак земље, а они старији су почели да воде битке започете у Другом светском рату. Превладали су зли људи.

У Хашком трибуналу се суди, пре свега, Србима. Има ли ту правде?

Хашки трибунал би био успешан да је судио локалним заповедницима, онима који су починили злочине. Балкан није исто што и западни свет. Локални моћници су много одговорнији од врховне команде. У Хагу се судило највишим руководиоцима Србије, чиме се дошло до – праведне лажи. То је велика трагедија за Србију. У Југославији је вођен грађански и верски рат, жртава је подједнако било и на хрватској, и на муслиманској, и на српској страни. Логоре су имали и Муслимани и Срби. Било је правичних суђења у Хашком трибуналу против муслиманских команданата, али су медији писали само о суђењима Србима. То није било могуће исправити. То вам је као у Кафкином „Процесу”, с тим што је Кафка био оптимиста.

Шта очекујете од Међународног суда правде о самопроглашеној независности Косова и Метохије на рочишту заказаном за почетак децембра?

Једна немачка изрека каже да постоји само једно добро изненађење, бојим се да Међународни суд није добар ни за једно изненађење.

Рекли сте једном приликом да желите да будете сахрањени по православном обреду. Остајете ли при томе и даље?

Написао сам то у свом тестаменту. Имам договор са владиком западноевропским Луком. Желим да будем сахрањен по православном обреду, било где, можда у Шавилу, поред Париза, где живим и где постоји једна мала православна црква у коју идем. Нисам још ништа платио, али све ћу платити.

Када дођете у Србију, на Косово и Метохију, какву музику слушате у кафани, имате ли своју омиљену песму?

То је староградска песма: „Има дана када не знам шта да радим“. А волим и песме које певају Цеца и Тозовац.

Шта саветујете Србима на Косову и Метохији, шта је за њих најбоље?

На то вам питање могу да одговорим само минутом ћутања!

Нобелову награду за књижевност добила је ове године Херта Милер, српским читаоцима мало позната списатељица. Шта Ви о њој знате?

Жестоко ме је нападала када сам бранио Југославију. Милошевића је упоређивала са Чаушескуом. Нисам је много читао, али знам да је добар прозни писац. Али, њеној прози недостаје душа. То што је она доживела у време диктатуре у Румунији није довољно за литературу. Добра проза се пише из душе, мора да дође из стомака. Али, пре ње, много лошији писци су добили Нобелову награду.

Да ли то значи да се политика умешала и у доделу најважнијих књижевних награда?

Нобелова награда за књижевност више не представља неку велику важност. Она је последњих година провокација, понекад врло добра провокација. Ово са Хертом Милер је празна провокација.

(Разговарао **Зоран Радисављевић**)